

10-05-2007

Sagsnr.: 2007-14314

Dok.nr.: 2007-95500

Beretning 2006 om magtanvendelse overfor voksne og andre indgreb i voksnes selvbestemmelsesret

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen skal følge udviklingen i anvendelse af magt og andre indgreb i den personlige frihed og hvert år forelægge en beretning for Sundheds- og Omsorgsudvalget. Sundheds- og Omsorgsudvalget besluttede på sit møde den 12. oktober 2006, at beretningen fremover skal forelægges udvalget hvert år i andet kvartal.

Der har i 2006 har været 43 indberetninger mod 64 i 2005.

Det er Sundheds- og Omsorgsforvaltningens vurdering, at den øgede fokus på området kan have haft en positiv effekt og dermed ført til fald i magtanvendelsessager. Herunder skal nævnes Demensteamets udadgående konsulentfunktion og fokusering på undervisning, pædagogisk støtte og vejledning i konkrete situationer. Forvaltningen arbejder derudover løbende med rådgivning omkring fortolkning af regelsættet og registrering af magtanvendelse overfor voksne og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

1. Baggrund.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen administrerer området efter Servicelovens regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne. Som følge af Kommunalreformen er serviceloven på magtanvendelsesområdet redaktionelt ændret således, at § 109 a-m med virkning fra 01-01-2007 er videreført i §§ 125-137. Servicelovens bestemmelser er dels en præcisering af kommunens pligt til at yde omsorg og pligt til at undgå omsorgssvigt overfor borgere, der ikke kan tage vare på sig selv og dels en pointering af, at omsorgspligten som altovervejende hovedregel skal udøves uden brug af fysisk tvang og med den enkeltes informerede samtykke.

Der er 5 undtagelsesbestemmelser fra denne hovedregel:

1. Anvendelse af pejle- og alarmsystemer (§ 125)
2. Fastholdelse (§ 126)
3. Tilbageholdelse i boligen (§ 127)
4. Anvendelse af beskyttelsesmiddel i form af fastspænding med stofsele for at forhindre fald (§ 128)
5. Optagelse i særligt botilbud – flytning uden samtykke (§ 129)

Magtanvendelse udover de nævnte indgreb er som udgangspunkt ulovligt. Et indgreb kan dog helt ekstraordinært være lovligt, hvis det er begået efter straffelovens betingelser om nødværge eller nødret. Der vil i disse tilfælde være tale om en forsvarshandling for at modstå eller afværge et påbegyndt angreb eller et overhængende angreb på personer.

Fælles for alle de nævnte indgreb er, at der skal være en overhængende risiko for alvorlig personskade på den pågældende selv eller andre personer. Det vil med andre ord sige, at det vil være i væsentlig strid med kommunens omsorgspligt, hvis der ikke fra personalet gribes ind.

Der skal foretages en registrering og indberetning, hver eneste gang et indgreb anvendes.

Social – og Omsorgsforvaltningen skal for størsteparten af indgrebene godkende indgrebet inden dette må udøves. Det kan f.eks. være brug af en alarmmätte uden for beboerens hoveddør, der alarmerer personalet om, at beboeren er på vej ud. Hensigten med dette alarmsystem er at undgå, at beboeren forlader institutionen alene og dermed f.eks. udsætter sig for nærliggende risiko for at komme til skade i trafikken.

Når der ansøges om indgreb skal der samtidig vedlægges en aktuell handleplan. Ligeledes skal der redegøres for, hvad der er forsøgt for at få borgerens samtykke eller frivillige medvirken til indgrebet. Hvis borgeren direkte har modsat sig indgrebet (enten mundtligt eller fysisk), skal der derudover ske en godkendelse af indgrebet ved Det Sociale Nævn. I disse sager får borgeren beskikket en advokat til at varetage sine interesser.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen anvender indberetningerne som grundlag for undervisning, vejledning og rådgivning overfor de udførende enheder således, at de fremadrettet så vidt muligt undgår magtanvendelse samt ved, hvornår en magtanvendelse er nødvendig og lovlig. Endelig danner indberetningerne grundlag for den årlige beretning på magtanvendelsesområdet.

2. Magtanvendelsessager i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i 2006.

Det er ofte udviklingen i en borgers demenssygdom, som giver behov for et indgreb og som er årsag til forvaltningens medvirken.

I 2006 har Sundheds- og Omsorgsforvaltningen registreret i alt 43 indberetninger, fordelt således:

Alarm og pejlesystemer:

Der blev etableret 4 foranstaltninger i form af alarmbrikker, pejlesystemer og ringemåtter.

Fastholdelse:

Der er indberettet i alt 13 tilfælde om fastholdelse. 8 tilfælde vedrørte fastholdelse i forbindelse med personlig hygiejne. 2 sager vedrørte fastholdelse i forbindelse med fjernelse af glasskår fra borgerens mundhule, 1 sag vedrørte fjernelse af en tandprotese, 1 sag om fastholdelse for at forhindre borgeren i at gå ud på stærkt trafikeret vej og 1 sag, hvor man fastholdt borgeren fordi pågældende gik løs og slog på en medbeboer.

2 af disse indberetninger vedrørte samme borger. De resterende indberetninger vedrørte enkeltstående situationer.

Beskyttelsesmidler:

Der er 3 indberetninger om anvendelse af blødt bælte eller stofsele for at undgå fald fra rullestol.

Flytning uden samtykke:

Der har været i alt 19 ansøgninger om optagelse i særligt botilbud uden samtykke fra borgeren, som er blevet behandlet således:

2 sager er afsluttet før tid pga. borgeren afgik ved døden.

2 sager er afsluttet, fordi borgerne senere afgav gyldigt samtykke til flytning.

9 sager blev afgjort med værgens samtykke.

2 sager er godkendt af Det Sociale Nævn.

4 sager afventer i 2007 afgørelse i Det Sociale Nævn.

Andet:

Der har desuden været 2 sager, som var fejlagtigt indberettet til forvaltningen, samt 2 indberetninger, hvor formalia ikke var overholdt, fordi der ikke var indhentet forudgående tilladelse til iværksættelse af indgrebet. Demensteamet har i disse sager fulgt op med vejledning og undervisning.

3. Udvikling

Antallet af indberetninger om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne har udviklet sig således:

2001	2002	2003	2004	2005	2006
39	83	117	56	64	43

Der er sket et fald på 21 indberetninger i forhold til sidste år.

Det er Sundheds- og Omsorgsforvaltningens vurdering, at fokuseringen på undervisning, pædagogisk støtte og vejledning til personalet i forbindelse med Demensteamets udgående konsulentfunktion giver personalet nogle værktøjer til at undgå eller imødegå magtanvendelsessituationer. Det er forvaltningens vurdering, at magtanvendelse ikke helt kan afskaffes, alene som følge af kommunens omsorgspligt, men der vil til stadighed blive arbejdet på, at området er i fokus og at udviklingen går hen imod færrest mulige indgreb.

Demensteamet oplyser, at der derudover er behov for understøttelse og undervisning i bl.a. indberetningspligten. Demensteamet og Juridisk afdeling vil derfor tage initiativ til, at der sideløbende med de øvrige planlagte undervisningsforløb, gøres en særlig indsats i forhold til fortsat udbredelse af kendskabet til servicelovens bestemmelser om indberetningspligt og dennes betydning for borgernes retssikkerhed.

Det er yderligere Demensteamets vurdering, at den øgede undervisning og vejledning i magtanvendelsesområdet vil medføre et udvidet fokus hos personalet således, at der forventes en stigning i antal indberetninger i 2007.

Ældrerådene oplyste i deres høringssvar af 16. september 2006, at de var tilfredse med den udarbejdede handlingsplan, men efterlyste en større offentlighed omkring magtanvendelse. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen ønsker fortsat at sikre, at de oplysninger, der offentliggøres er et retvisende udtryk for de indgreb i selvbestemmelsesretten, der foregår i forvaltningen. Da der fortsat arbejdes med implementeringen af handleplanen afventer forvaltningen denne, dog skal nævnes, at det udarbejdede skema (bilagt) over antal og typer af magtanvendelse fordelt på botilbud er et skridt i denne retning.

Den 13. marts 2007 er Serviceloven ændret så det nu er fastslået, at private leverandører, der efter kommunal visitation yder service over for personkredsen med virkning fra 1. april 2007 også er omfattet af magtanvendelsesregelsættet (indgreb, indberetning og Det Sociale Nævn). Ifølge loven påhviler det kommunalbestyrelsen at vejlede private leverandører om betingelserne for at foretage indgreb samt indberetning. Som følge af lovændringen vil Sundheds- og Omsorgsforvaltningen undersøge, om der er behov for specielle tiltag overfor private leverandører.

4. Opfølgning på handleplan på området fra 2006.

Det er Sundheds- og Omsorgsforvaltningens vurdering, at effekterne af handleplan 2006 er begyndt at slå igennem.

Handleplanen omfattede:

- Iværksættelse af ny procedure for ansøgninger og indberetninger af magtanvendelse. Det blev besluttet, at alle indberetninger om magtanvendelse i første omgang sendes til Demensteamet. Dette for at sikre, at alle relevante faglige og pædagogiske kompetencer inddrages i hver enkelt sag. Juridisk afdeling varetager myndighedsfunktionen. Indsatsen sker i et samarbejde mellem Demensteamet og Juridisk afdeling. Dette er gennemført i 2006.
- Revision af Sundheds- og Omsorgsforvaltningens vejledning om magtanvendelse fra 2000. Denne revision er gennemført i 2006.
- Revision af vejledning på KKnet. Denne revision er gennemført i 2006.
- Genoptryk af reviderede udgaver af informationspjecer til borgerne. Revision er gennemført i 2006 – oplaget afventer fortsat trykning.
- Iværksættelse af uddannelse for medarbejdere. Demensteamet oplyser, at teamet fra maj 2006 har gennemført 3 lokale demensdage for henholdsvis Indre by, Nørrebro og Østerbro. Derudover har Demensteamet afholdt ”kick-off” for ledere i forvaltningen i juni 2006 samt i perioden juni 2006 til december 2006 afholdt undervisningsdage på 12 forskellige institutioner. Der er i perioden januar 2007 til juni 2007 gennemført 35 undervisningsforløb. Demensteamet skønner, at frem til sommeren 2007 vil ca. 950 medarbejdere have gennemført en af undervisningspakkerne.
- Udarbejdelse af en ”kravspecifikation” til elektronisk registrerings- og dokumentationssystem. Der arbejdes fortsat på dette.
- Der skal i årsberetning for 2006 indarbejdes skema over antal og typer af magtanvendelser fordelt på de enkelte botilbud. Skema er vedlagt beretningen.